

1. Бланк И. А. Инвестиционный менеджмент. — К. : МП «ИТЕМ» ЛТД, «Юнайтед Лондон Трейд Лимитед», 1995. — 448 с.
2. Гайдуцький А. П. Оцінка інвестиційної привабливості економіки // Економіка і прогнозування.— 2004. — № 3. — С. 191–128.
3. Козаченко Г. В., Антіпов О. М., Ляшенко О. М., Дібніс Г. І. Управління інвестиціями на підприємстві. — К. : Лібра, 2004. — 368 с.
4. Методика інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств та організацій, затв. Наказом Агенства з питань запобігання банкрутству від 23.02.98 №22 // Державний інформаційний бюллетень про приватизацію. — 1998. — № 7. — С. 18–28.
5. Пересада А. А., Коваленко Ю. М., Онікієнко С. В. Інвестиційний аналіз : підруч. — К. : КНЕУ, 2003. — 485 с.
6. Носова О. В. Інвестиційна привабливість підприємства // Стратегічні пріоритети. — 2007. — № 1(2). — С. 120–126.
7. Садеков А. А., Лисова Н. А. Инвестиционная привлекательность предприятий. — Донецк, 2001. — 345 с.
8. Активізація і підвищення ефективності інвестиційних процесів на підприємствах / В. М. Хобта, О. Ю. Попова, А. В. Мешков : моногр. — Донецьк, 2005. — 343 с.
9. Ястремська О. М. Стратегічне управління інвестиційною діяльністю підприємства : навч. посіб. — Х. : ХНЕУ, 2006. — 192 с.

The essence of investment appeal of the enterprise, value of its estimation is considered, the structure of factors which influence investment appeal of the enterprise and a direction of improvement of an estimation of investment appeal of the enterprises is determined.

УДК 65.014.1+658.3108

М. П. Офік, О. Л. Коломієць, Н. В. Савіцька
Національний університет «Львівська політехніка»

ФАКТОРИ, ЩО ВПЛИВАЮТЬ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ КООПЕРУВАННЯ В СИСТЕМІ КРЕАТИВНО-ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ

У статті побудовано класифікацію факторів, які впливають на ефективність кооперування в системі креативно-інноваційного розвитку підприємств, ідентифіковано силу їхнього впливу на досліджуваний об'єкт і зв'язки між ними. Отримані дані необхідні для формування управлінських рішень суб'єктами кооперування.

Забезпечення креативно-інноваційного розвитку неможливе без формування кооперативних відносин між суб'єктами підприємництва. Їхнє налагодження потребує ретельного аналізування факторів, що впливають на ефективність кооперування. На сьогодні теоретико-методичні основи ідентифікування, групування і дослідження цих факторів відсутні. З огляду на це, проблематичним є формування і реалізація раціональних управлінських рішень у цьому напрямку формування рішень щодо кооперування в системі креативно-інноваційного розвитку підприємств.

Огляд і аналізування наукових праць за проблемою [1–9] показав, що більшість науковців приділяють увагу споживчому кооперування, кооперуванню

у сфері виробництва, проте поза увагою залишають кооперування, яке стосується креативно-інноваційного розвитку, зокрема факторам, які впливають на ефективність кооперування в системах креативно-інноваційного розвитку машинобудівних підприємств.

Метою статті є побудувати класифікацію факторів, які впливають на ефективність кооперування в системі інноваційного розвитку підприємств, а також ідентифікувати силу їхнього впливу на досліджуваний об'єкт і зв'язки між ними.

Традиційним шляхом підготовки раціональних управлінських рішень є збір і обробка інформації про фактори, що впливають на ефективність кооперування. Узагальнення огляду літературних джерел [1–9] і позицій фахівців, які є керівниками різного рівня управління на машинобудівних підприємствах (ВАТ «Перетворювач», ВАТ «Кредмаш», ТзОВ «ІтерПЕТ», ВАТ «Донецькгірмап», ТзОВ «Елемент-Перетворювач», Концерн МАТС тощо) дозволило побудувати класифікацію факторів, що впливають на ефективність кооперування в системі інноваційного розвитку підприємств (табл. 1).

Таблиця 1

Класифікація факторів

Класифікаційні ознаки	Види факторів
За змістом	<ol style="list-style-type: none"> 1. Рівень правового забезпечення створення і розвитку кооперативних утворень. 2. Рівень розвитку ринкової інфраструктури. 3. Рівень прибутковості активів суб'єктів кооперування. 4. Диференційованості видів діяльності суб'єктів кооперування. 5. Рівень розвитку систем менеджменту суб'єктів кооперування. 6. Рівень інтегрованості використовуваних інформаційних систем управління у регіональні, національні і міжнародні інформаційні системи. 7. Рівень розвитку стратегічного планування інноваційного розвитку суб'єктів кооперування. 8. Рівень фінансової стійкості суб'єктів кооперування. 9. Рівень інноваційної активності підприємств. 10. Рівень інтелектуального потенціалу суб'єктів кооперування тощо
За джерелом виникнення	Фактори внутрішнього і зовнішнього середовища.
За характером	Фактори позитивної дії; фактори негативної дії.
За керованістю	Керовані фактори; некеровані фактори.
За відношенням до об'єкта	Фактори прямої дії; фактори опосередкованої дії
За значущістю	Фактори з високим, середнім і низьким рівнем значущості

З огляду на те, що запропонована класифікація розроблялась як інструментарій технології підготовки управлінських рішень, то при її побудові виділялись тільки ті класифікаційні ознаки, які є суттєвими для формування висновку щодо стану і перспектив удосконалення кооперування як способу забезпечення інноваційного розвитку підприємств.

З метою дослідження факторів протягом 2009 р. проводилось експертне дослідження серед керівників машинобудівних підприємств, зокрема з числа тих, які на сьогодні виступають суб'єктами кооперування в системах інноваційного розвитку. Експертам пропонувалось визначити значущість кожного з факторів шляхом призначення їм балів від 10 до 100. Отримавши інформацію про бали ми обчислили коефіцієнти значущості факторів як відношення фактично призначених балів до кількості балів, якими експерти могли максимально оцінити фактори. Як бачимо з табл. 2 і 3 найбільш значущими виявились 3, 9 і 10 фактори.

Таблиця 2

Експертні дані щодо значущості факторів

Фактори	Експерти										С
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
1.	10	10	20	30	30	30	50	50	40	30	30
2.	20	30	20	40	40	30	60	50	70	40	40
3.	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
4.	50	80	100	90	80	100	70	60	100	70	80
5.	30	60	50	90	80	40	70	60	70	50	60
6.	20	30	50	40	70	30	20	70	40	30	40
7.	40	30	20	60	50	70	60	50	80	40	50
8.	80	100	100	70	100	90	80	90	100	90	90
9.	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
10.	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Примітки: С — середні фактичні значення балів, які експерти призначили факторам

Ці фактори усі респонденти оцінили 100 балами. Досить високий рівень значущості отримали також 8 (90 балів), 4 (80 балів) і 5 (60 балів) фактори. Посередньо значущим виявився 7 фактор. Щодо інших факторів, то, як показало проведене дослідження, рівень їх значущості нижчий за середній.

Для ідентифікування зв'язків між факторами використано інструментарій кластерного аналізу, зокрема метод куль (рис. 1). Побудована матриця ізоморфних відстаней між факторами, групи факторів, які близькі за структурою і відстані між цими групи є вихідними позиціями кластеризації.

Таблиця 3

Узагальнені експертні дані щодо значущості факторів

Фактори	Фактичні бали	Максимальні бали	Коефіцієнти значущості
1	30	100	0,3
2	40	100	0,4
3	100	100	1
4	80	100	0,8
5	60	100	0,6
6	40	100	0,4
7	50	100	0,5
8	90	100	0,9
9	100	100	1
10	100	100	1

Для побудови кластерів використано дані матриці ізоморфних відстаней, зокрема виділено мінімальні відстані між об'єктами (факторами), а пізніше з числа мінімальних вибрано максимальну відстань. До мінімальних належать відстані між 1 і 2 об'єктами, 2 і 3, 4 і 10, 5 і 8, 6 і 10, 7 і 8, 9 і 7, 10 і 9. Максимальною з мінімальних є відстань між 1 і 2 об'єктами (0,093348). В теорії кластерного аналізу цю відстань називають критичною. Вона розбиває сукупність досліджуваних факторів на дві групи. Як бачимо з рис. 1, утворилось два кластери. В перший увійшов об'єкт 1, а у другий усі інші об'єкти. Результати аналізу були б неповними без побудови дендриту. Для побудови дендриту використано ланцюжки об'єктів і матрицю міжланцюжкових відстаней.

Інформація про сутність і перелік факторів, які впливають на ефективність кооперування в системі інноваційного розвитку підприємств, а також дані про їхню значущість і зв'язки необхідна для вироблення управлінських рішень на етапі формування і регулювання діяльності кооперативних утворень. Дослідження показали, що за винятком 1 і 2 факторів, чинники які впливають на ефективність кооперування є внутрішніми. Враховуючи це більшість факторів керовані. Тобто під впливом раціонально побудованих управлінських рішень вони можуть перетворюватись з негативних на позитивні. Серед загальної сукупності факторів, лише 10 фактор оцінений як фактор позитивної дії на ефективність кооперування. Усі інші фактори, на сьогодні, негативно впливають на досліджуваний об'єкт. Більшість факторів (3, 4, 5, 8, 9, 10) мають високий рівень значущості. З числа інших факторів не виявлено жодного, рівень значущості якого був би близький до нуля. Щодо зв'язків між факторами, то більшість з чинників пов'язані між собою. Це вказує на те, що при формуванні управлінських рішень необхідно аналізувати, як вплив на конкретний фактор відіб'ється на інших факторах, а також на рівні ефективності кооперування. Подальші дослідження доцільно проводити у напрямку формування технології вироблення і реалізації управлінських рішень, яка базується на ідентифікованих факторах.

Матриця ізоморфних відстаней										
Об'єкти	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	0	0,093348	0,139933	0,142483	0,153163	0,10871	0,177154	0,183596	0,153218	0,107984
2	0,093348	0	0,092373	0,111837	0,116203	0,129199	0,173303	0,170634	0,142233	0,097036
3	0,139933	0,092373	0	0,137557	0,102194	0,142202	0,2002	0,148621	0,170931	0,119119
4	0,142483	0,111837	0,137557	0	0,084976	0,101404	0,108783	0,119628	0,083558	0,083108
5	0,153163	0,116203	0,102194	0,084976	0	0,130499	0,154722	0,079994	0,117218	0,098762
6	0,10871	0,129199	0,142202	0,101404	0,130499	0	0,125437	0,142848	0,091955	0,085574
7	0,177154	0,173303	0,2002	0,108783	0,154722	0,125437	0	0,128508	0,074927	0,088993
8	0,183596	0,170634	0,148621	0,119628	0,079994	0,142848	0,128508	0	0,114495	0,102657
9	0,153218	0,142233	0,170931	0,083558	0,117218	0,091955	0,074927	0,114495	0	0,076762
10	0,107984	0,097036	0,119119	0,083108	0,098762	0,085574	0,088993	0,102657	0,076762	0

Ланцюжки об'єктів

1:	1	0,093348	2	0,092373	3
2:	4	0,083108	10	0,085574	6
3:	5	0,079994	8	Матриця міжланцюжкових відстаней	
4:	7	0,074927	9		

Ланцюжки	1	2	3	4
1	0	0,097036	0,102194	0,142233
2	0,097036	0	0,084976	0,076762
3	0,102194	0,084976	0	0,114495
4	0,142233	0,076762	0,114495	0

(1; 2) (2; 4) (3; 2) (4; 2)

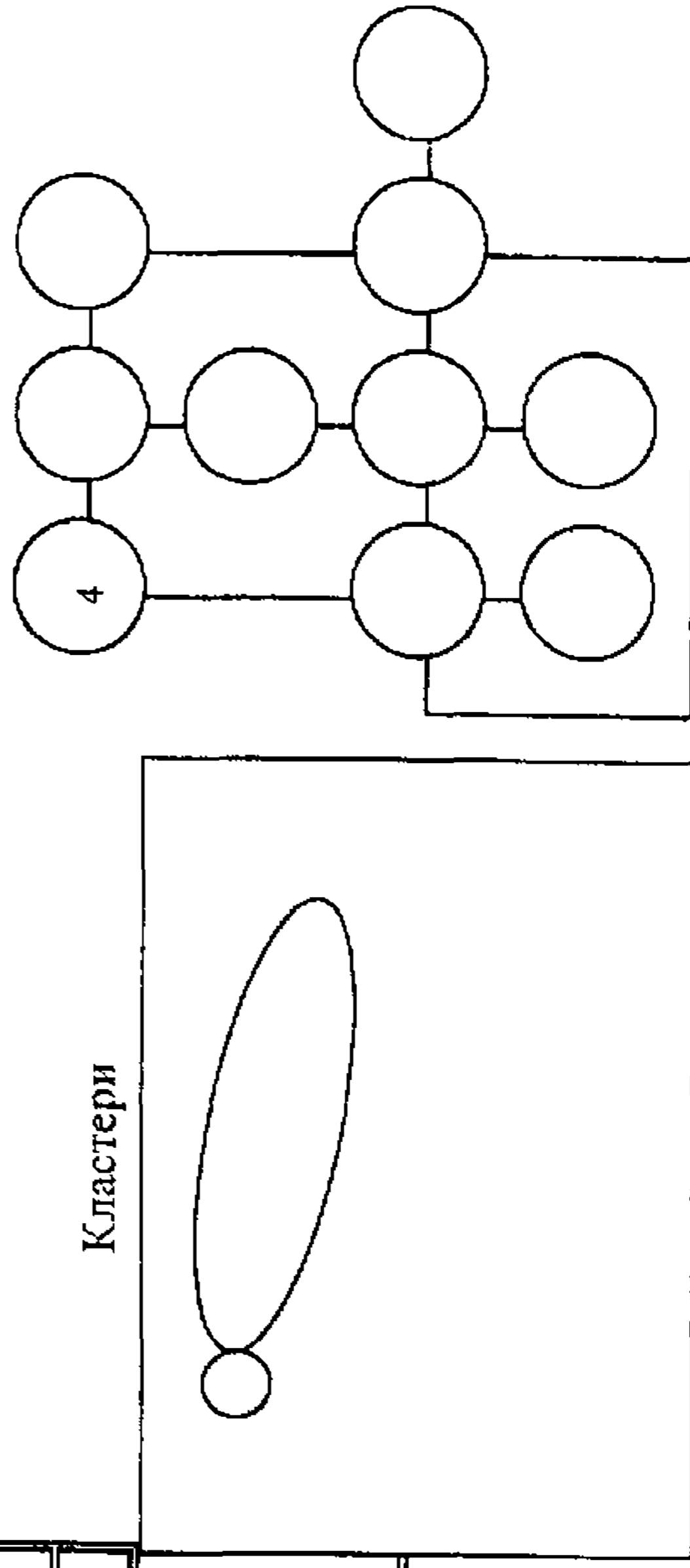

Рис. 1. Результати обробки експертних даних ІППІ Microsoft Office Excel 2003

1. Зінкевич Д. К. Сутність креативного менеджменту і результативність креативних рішень у сфері інвестиційної діяльності машинобудівних підприємств / С. В. Князь, Ю. О. Андріанов, Д. К. Зінкевич // Збірник наукових праць Львівського національного університету імені Івана Франка. Випуск № 19. Формування ринкової економіки в Україні. — Львів, 2009. — С. 290–299. 2. Князь С. В. Проблеми оцінювання і формування інвестиційного потенціалу машинобудівних підприємств : моногр. / О. Є. Кузьмін, С. В. Князь, Ю. В. Андріанов. — Львів : Укрпол, 2008. — 326 с. 3. Князь С. В. Трансферний потенціал інноваційного розвитку машинобудівних підприємств : моногр. / С. В. Князь. — Львів : Вид-во НУ «Львівська політехніка», 2010. — 332 с. 4. Кузьмін О. Є. Інноваційні програми машинобудівних підприємств: креативні рішення і моделі їх трансферного забезпечення : моногр. / О. Є. Кузьмін, С. В. Князь, Л. Й. Гнилянська, Д. К. Зінкевич. — Львів : СПОЛОМ, 2010. — 345 с. 5. Кулик Ю. Р. Креативні рішення щодо обрання пріоритетних напрямків розвитку бізнес-систем. — С. В. Князь, Ю. Р. Кулик, Д. К. Зінкевич // Вісник НУ «Львівська політехніка». — Вип. 640. Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. — С. 298–304. 6. Малиновський Ю. В. Стратегія інноваційної діяльності машинобудівних підприємств: особливості формування, реалізації та оцінювання : моногр. / О. Є. Кузьмін, С. В. Князь, Н. О. Шпак, Ю. В. Малиновський. — Львів : Укрпол, 2009. — 198 с. 7. Мельник Л. І. Активізування інвестиційної та інноваційної діяльності підприємств : моногр. / О. Є. Кузьмін, С. В. Князь, О. Й. Вівчар, Л. І. Мельник / за наук. ред. О. Є. Кузьміна. — Львів : Укрпол, 2005. — 250 с. 9. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://agro.ua.net/economics/documents/category-138/doc-276/>.

В статті побудована класифікація факторів, які впливають на ефективність кооперування в системі креативно-інноваційного розвитку підприємств, ідентифіцирована сила їх впливу на досліджувану об'єкт і зв'язи між ними. Отримані дані необхідні для формування управлінських рішень суб'єктами кооперування в системі креативно-інноваційного розвитку підприємств.

The classification of factors, which influence on efficiency of cooperation in the system of creative-innovation development of enterprises, is built, and also the force of their influence on the probed object and the connections between them are identified in the article. Findings are needed for forming of administrative decisions the subjects of cooperation in the system of creative-innovation development of enterprises.